

ØPLAN FOR FEMØ

2015-2025
FEMØS BIDRAG TIL ET DANMARK I BALANCE

JANUAR 2015

Forord

BAGGRUND OG MÅL

PERSPEKTIVER FOR FEMØ OG LOLLAND KOMMUNE

Femø – hvor himlen kysser jorden

Vision for Femø

Femø vil opleves som et trygt og aktivt helårssamfund – et åbent maritimt naturparadis.

Udgangspunktet er et stærkt øsamfund, der i samarbejde med lokale, nationale og internationale interessenter fortsat skal have fokus på at:

- Tiltrække tilflyttere, både erhvervsaktive og seniorer
- Udvikle flere muligheder for erhvervslivet
- Videreudvikle eksisterende og skabe nye turistattraktioner

Den meget konkrete baggrund for dette visionsskrift for Femø er kommunale overvejelser om færgefart til småøerne Askø, Fejø og Femø.

Fra Femø kvitterer vi for kommunalbestyrelsens erklærede ønske om at skabe ro om den fremtidige færgefart gennem langsigtede planer herfor - baseret på ligeværdig dialog om udviklingsmuligheder for øerne og behov for færgedrift.

På det velbesøgte borgermøde på Signe Stubs Sognegård den 26.august 2014 blev kommunens plan præsenteret i form af en bunden opgave til øerne: "Kom med jeres visioner for jeres ø – vi drøfter færgeplan ud fra dem."

Vores mål med dette skrift er at vise en retning, som passer til Femø – og som kan være til endnu større glæde og gavn for det omliggende samfund. Vi vil vise, hvad vi kan, og hvad vi vil. Vores oplæg er en invitation til dialog og samarbejde med kommunen og de andre småøer til gavn for området.

Vi vil bevare og udvikle det trygge og aktive helårssamfund, så det vil være muligt at bo her, så længe man har lyst.

Vi vil videreudvikle Femø som turistmagnet. Vi har allerede det meste, der skal til – natur, hav, kultur, åbenhed.

Vi vil også udvikle andre erhverv – landbrug, vindrift, gartneri, håndværk, omsorg, kultur og grøn energi – og hvad fremtiden ellers kan byde på.

Vi vil opnå en erkendelse af, at småøerne kan bidrage med udviklingspotentiale til Lolland, med social sammenhængskraft, som savnes andre steder, og med en livsstil præget af åbenhed, tolerance og udsyn.

Femø kan tiltrække turister og nye beboere, men vi er fuldstændigt afhængige af en moderne, effektiv og hurtig færgeforbindelse i fremtiden.

Kan og vil kommunen levere det – så kan vi leve op til vores visioner og planer til gavn for Lolland kommune og Femø.

Hvis man modsat forringer vores blå forbindelse til omverdenen, risikerer vi at blive en klods om benet på kommunen.

I det følgende gør vi nærmere rede for Femøs udgangspunkt og potentialer.

Femøs visionsgruppe/beboerforening

FEMØS FEM F-VÆRDIER I 2025

FRED

På Femø er det let at finde fred både i konkret og overført betydning. Noget af det bedste ved øen er stadig alt det, vi er fri for. Engang havde Femøboere tendens til at dele sig op i to lejre med modsat opfattelse, så snart større spørgsmål skulle afklares. Men vi fik heldigvis med tiden lært at finde sammen om alt det, vi kan blive enige om. Samarbejdet med Lolland Kommune bærer i dag præg af gensidig respekt til gavn og glæde for alle. Den fredelige kystturisme har kronede dage. Kampagnefremstød i Tyskland og satsningen på "Sejlere, Cyklister og Seniorer" har virkelig givet bonus. Alle sætter pris på trygheden, freden og roen på den smukke ø, et skønt naturparadis.

FRIHED

Fri som fuglen. Allerede når man sætter sig på færgen, trækker man vejret mere frit. Friheden på havet og i naturen kan føles helt berusende. Ferie og frihed nydes overalt på øen, uanset om man har slået sig ned på campingpladsen, overnatter i shelters eller i et købt eller lejet sommerhus. Flere tyskere og andre EU-borgere er blevet faste fritidsfolk, efter at reglerne for erhvervelse af fritidshuse i DK er blevet lempet. Havnen er velholdt og virker imødekommende for store som små. Her er gode forhold for både gæstesejlere, fastliggere og kajakfolket. Børnene har det sjovt på legepladsen, og i Æggeskallen kan de voksne få sig en hyggesnak. Hos Havnehøkeren mødes øens befolkning og andre brugere. I Havnecaféen nyder mange et stykke med røget ål sammen med duften fra røgeriet. Femø Havn, som stadigvæk er den mest besøgte havn for lystsejlere i Lolland Kommune, er blevet et sandt maritimt paradis.

FÆLLESSKAB

På Femø trives beboere og brugere mellem hinanden. Spørgsmålet om man er fastboende med folkeregisteradresse på øen, er ikke længere særlig relevant, hverken for folk på Femø eller for kommunen. Det, der har betydning, er den mangfoldighed, som sikrer det trygge og aktive helårssamfund. De behov, som folk på Femø har, anerkendes på lige fod med andre steder i kommunen. Alle er afhængige af hinanden og den blå landevej. Her er fritidsfolk med fast ejendom og folk med fjernarbejdspladser, som bor både her og der, børn på "Julemærkehjemophold", kunstnere på periodevise arbejdsophold, stressramte og seniorer på rekreation, og her bor fastboende med dybe rødder. Flere og flere har fundet sammen i produktionsfællesskaber. Foreningslivet samler folk på kryds og tværs. Opbakningen til forskellige arrangementer er stadig overvældende. Femø Kro er ramme om nye initiativer og gamle traditioner som vildtspil og børnenes juletræ. Her har vi også vores valgsted.

Femø år 2025

Med udgangspunkt i vores fem centrale F-værdier – FRED, FRIHED, FÆLLESSKAB, FANTASI OG FREMSYN - beskriver vi med blåt et tænkt fremtidsscenarie for 2025 – det er "blot" et drømmebillede, som udtrykker vores fremtidshåb, og som kan inspirere og vise retning.

Femø er inde i en god bølge. Indførelsen af den blå landevej har medvirket til større optimisme og virkelyst. Vores vision og centrale værdier, som vi fastlagde i forbindelse med udarbejdelsen af visionsplanen i 2015-2025, har styrket os eksternt og internt.

FANTASI

Uden folk med fantasi og handlekraft havde vi hverken haft Femø Jazzfestival eller Kvindelejr. Den fælles fejring af Jazzfestivalens og Kvindelejrens 50 års jubilæum gav genlyd viden om. Gennem mange fantasifulde initiativer er det lykkedes at udvide deltagerskaren til flere generationer. Femøs kunstværker og dekorerede bænke beundres på de grønne ture, som foregår til fods eller på cykel – også tandem og elcykel. Ved den årlige "Festival for Småøfortællinger" er bænkefortællinger blevet et fast indslag, det samme er egnsretten "sulevælling". Istandsættelsen af Den gamle frugtcentral pynter, og dens forvandling til "Center for Kunst, Kultur og Grøn omstilling" har været en gevaldig saltvandsindsprøjtning for det kulturelle aktivitetsniveau.

FREMSYN

Fremsyn handler om at forholde sig kvalificeret og aktivt til fremtiden. Udviklingen af vores hovederhverv landbrug og kystturisme går hånd i hånd. Produktion af nicheafgrøder og den tydeligere markering af stjerneudstykningen pryder landskabet. Femøs egen gartner leverer frisk frugt og grønt til hele øen. Vindriften med eksterne samarbejdspartnere er et stort aktiv. Den grønne omstilling er godt i gang med grøn energi og forsøg med økologi spredt ud over øen. Vores livsstilscenter "Fred og ro" blev skabt gennem et forbilledligt samarbejde mellem Lolland Kommune, Region Sjælland, Ældresagen, forskningsinstitutioner m.fl. og folk på Femø. Det startede i det små med et par nye ældreboliger og et enkelt oldekolle. I dag i 2025 valfarter seniorer og folk med stress og andre livsstilsskavanker hertil for kortere eller længere ophold. Harmonien på øen og de mange faciliteter, som også har betydet nye arbejdspladser, er til glæde og gavn for mange.

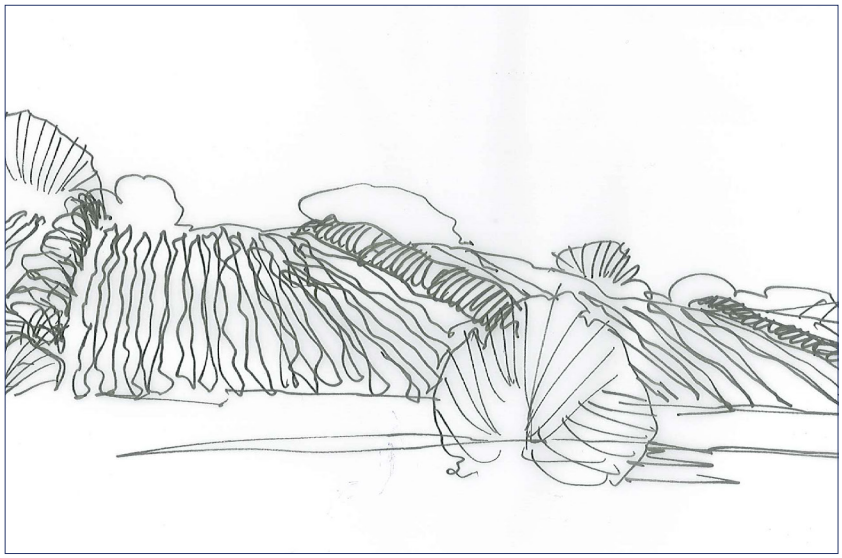

Den eksisterende salon på Femøfærgen - med et toilet mindre, der er erstattet af pantry, hvor passagerne kan købe kaffe, kage, brød, æbler mv. Inden i en af salonerne opsættes TV, der eksempelvis viser en lille kortfilm om Femø efter afgangen fra Kragenæs.

De nye landskabsstier er blevet en succes på Femø. Øen er behagelig at cykle på - uanset om man er oppe i årene eller en børnefamilie, hvor de mindste skal trænes i sikker cykling inden de starter i skolen. Derfor bør der satses på at udvikle cykelturismen på Femø. Det giver overnattende gæster på kroen, omsætning hos Havnehøkeren og flere solgte færgebilletter. På tegningen ses et eksempel på en fremtidig oplevelsessti igennem Bækkenet - et projekt, der bør ligge parat til næste gang Transportministeriets Cykelpulje åbner mulighed for at støtte cykeløprojekter.

Med Femøs kuperede overflade finder man også mange sydvendte skråninger - blandt andet ned til Bækkenet. Allerede idag produceres der god vin på Femø - i meget begrænset omfang. Det kan få stor betydning for Femø, at vindyrkningen bakkes op med eksterne udviklingsmidler, således at vinen fra Femø kan blive et særkende for øen - på lige fod med æblerne fra Fejø. Vinen fra Femø kan ledsages af god markedsføring for Femø og det øvrige Lolland - da den eksempelvis kan være det konkrete eksempel på øens milde klima og lokale spisesteder.

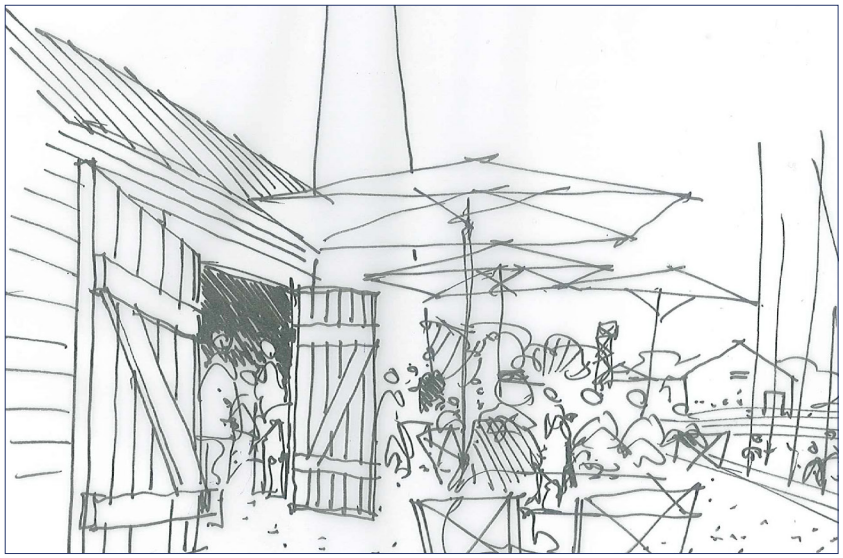
Stjerneudstykningerne på Femø med deres stynede poppelrækker er noget af det mest karakteristiske for landskaberne på Femø. Med deres snorlige rækker er de med til at understrege Femøs kuperede overflade, og bør i fremtiden tilføres eksterne midler således at dette særkende kan bevares for eftertiden.

Achton Friis var den første der gjorde omverdenen opmærksom på Nørreby som terrasseby. I fremtiden bør der åbnes for at udnytte dette særkende til byudvikling, hvor der eksempelvis kan investeres i ferieboliger på ledige arealer, der kan medvirke til at helstøbe landbymiljøet.

Røgeriet på Femø Havn - en beskeden investering med stor effekt, som i fremtiden skal være trækplaster for Femø og medvirke til meromsætningen på færgen.

UDVIKLINGS-POTENTIALET

FOKUS PÅ BOSÆTNING

Status

Femø har i dag 120 helårsbeboere, som er godt tilfredse med at bo her. Heraf er de fleste pensionister og efterlønnere, men her bor også en flok voksne under 60 og en håndfuld børn og unge mennesker. Vi er begejstrede for snart at kunne byde et par småbørnsfamilier velkommen på Femø.

En del beboere har dybe rødder gennem flere generationer på øen, en del er kommet til som efterlønnere eller pensionister. Nogle er flyttet hertil som unge, fordi de har valgt den særlige livsform, som en lille ø giver. Andre er startet med at komme her i deres fritid, f.eks. til Jazzfestival eller i sommerhus. Der er over 10 faste pendlere bosiddende på øen, og et par stykker som pendler til øen. De unge mennesker, som stadig er skolesøgende, har været pendlere i hele deres skoletid. De nye småbørnsfamilier satser i første omgang på at have erhverv på øen, og at børnene kan blive passet hjemme.

På Femø er der 153 helårshuse og 52 sommerhuse. Desuden har Maribo Boligforening tre udlejningslejligheder, som der er rift om. Et enkelt sted er der indrettet lejlighed til udlejning i en udbygning. En del helårshuse er solgt til fritidsbrug og er smukt vedligeholdte, for på Femø har vi foretrukket, at boligerne blev solgt, fremfor at de blot stod og forfaldt. Mange fritidsfolk har – eller får - en stærk tilknytning til øen og bliver fastboende, når de stopper med at være erhvervsaktive. En del er gentilflyttere, som har haft deres barndom på øen og vender tilbage med stærke ressourcer efter et arbejdsliv udenøs.

Mange af sommerhusene har ikke skiftet ejer, siden de første gang blev solgt i 1976. Som det fremgår af Femøs hjemmeside og opslag på færgen, er der i øjeblikket ca. 15 helårshuse og 5 sommerhuse til salg.

Boligfleksordningen forbedrer mulighederne for at indrette sig, som det passer en bedst. Nogle få har indtil videre fået helårsstatus til deres sommerhus.

Femø Skole, som blev solgt af Ravnsborg Kommune til private, er i en sørgelig stand.

Flere potentielle tilflyttere efterspørger bådplads, når de overvejer at flytte til Femø. Det er ikke muligt pt., fordi havnens kapacitet ikke kan rumme flere både.

Når folks plejebehov strækker sig ud over hjemmehjælp til kl. 13, er det pt. ikke muligt at blive boende på øen, uanset hvor gerne man end vil.

Der deltog ca. 65 folk fra Femø til borgermødet på Signe Stubs Sognegård. Til Femø Beboerforenings 40 års jubilæum måtte kroen melde udsolgt ved 85 tilmeldte. Til Børnenes juletræsfest 2014 var der ca. 70 deltagere, heraf over 30 børn.

Aktivitetskalenderen dokumenterer aktivitetsniveauet (se bilag).

Ressourcer

Femø er rig på menneskelige ressourcer. Det kommer blandt andet til udtryk i et meget varieret og levende foreningsliv, et stærkt fællesskab og mange aktive frivillige, der er med til at realisere et helårssamfund i fortsat udvikling.
Nærdemokrati har gode kår. Folk er engagerede og tager ansvar. Til alle typer af møder og arrangementer møder både fastboende og fritidsfolk talstærkt op.
Femø er et trygt og overskueligt samfund, som på mange måder repræsenterer et alternativ til andre samfundsformer, der er præget af opskruet tempo, stress og jag.
På Femø har vi egen læge, akuthjælperordning og adgang til helikoptertransport, hvis det er nødvendigt. Vi har desuden en velfungerende transportordning med telebus på øen. I tilfælde af brand træder det frivillige brandvæsen til. Øen har også en sognefoged.

Havnehøkeren er vores uundværlige dagligvarebutik, som har åbent året rundt efter behov. Der er naturligvis forskel på sommer- og vinteråbningstider.
Præstegården fungerer som vores kulturelle samlingssted. Her er vores bibliotekspunkt og Lokalhistoriske Arkiv. Pensionistforeningen har ugentlige møder, her er aftenskolekurser og mange andre møder og arrangementer. Brugen af Præstegården administreres i et samarbejde mellem Menighedsrådet og Femø Beboerforening. Større arrangementer foregår på Femø Kro.

På Femø findes en levende, identitetsskabende fortælletradition som holder fast i historien og slægterne. Vi når næsten Blixenske højder, når øens bedste fortællere ruller sig ud.

Femø Kirke er velholdt og har fine kalkmalerier. Der afholdes gudstjeneste ca. en gang om måneden. Kirken er rammen om Femø Klassisk, som i 2015 kan fejre 25 års jubilæum.

Talerøret er Femøs eget blad, som drives af frivillige kræfter i Beboerforeningens regi. Det udkommer 4 gange om året og uddeles gratis til alle fastboende. Andre kan abonnere. Femøs "sorte tavler", som lige har fejret 100 år, bruges stadig til intern kommunikation.

Femø Idrætsforening står for gymnastik om vinteren og flere aktiviteter om sommeren med triatlon og fodboldkamp med Kvindelejren som højdepunkterne.
Jagtforeningen arrangerer nu fælles rævejagter for at komme den voksende bestand af ræve til livs.

Udviklingspotentiale/ Indsatsområder

For at realisere vores vision om at bibeholde og udvikle Femø som et stærkt øsamfund med potentiale til at tiltrække nye tilflyttere vil vi fokusere på de målgrupper, som med størst sandsynlighed vil leve en del af deres liv på Femø.

Vi må realistisk konstatere, at der ikke er udsigt til en genoplivet skole på Femø inden for overskuelig tid.

Vi satser derfor mindre på erhvervsaktive voksne med skolesøgende børn som fastboende. Til gengæld findes der unge børnefamilier, som vil være tiltrukket af det trygge samfund med nærhed og natur lige uden for døren som en god opvækstmulighed for små børn under skolealderen.
Det skal dog også stadigvæk være muligt både for børn og voksne at pendle til daglig skolegang, uddannelse eller job.
Modne mennesker uden hjemmeboende børn og i erhverv, som ikke kræver daglig tilstedeværelse i storbyen, passer godt til Femø. Det samme gør de, der søger alternativ livsform med vægt på natur og fællesskab. Tilflytning som fastboende er selvfølgelig hovedmålet – men mindre kan gøre det.

Femø er et oplagt sted for seniorer, som vil nyde deres otium. Det er let at blive en del af det aktive foreningsliv og/eller samværet omkring fiskeri, sejlads, havebrug eller andre udendørs sysler. Ligeledes er der mange med indendørs interesser, som man gerne deler med andre. Vi har behov for nybyggeri af flere udlejningslejligheder og mulighed for udstykning af grunde.

Femø har behov for folk med lyst og mod til at prøve evner og kompetencer af inden for områder som f.eks.: økologiske afgrøder og dyrehold, alternative energiformer, kunst og kultur, undervisning og turisme.

Vi vil tage udgangspunkt i de aktiviteter, som allerede er, eller som vi kunne tænke os på øen og f.eks. tilbyde temaarrangementer i samarbejde med foreninger rundt omkring i landet. Vi vil også mere bevidst udnytte de kontakter og netværk, som folk med tilknytning til øen har.

Vi kan udvikle en række særlige sociale indsatsområder, hvis kommunen vil være med til forsøg med innovative aflastningsinstitutioner, hvor vi kan tage imod børn, voksne og gamle mennesker på midlertidige ophold. For at kunne gøre denne slags projekter realistiske, vil vi inddrage eksterne interessepartnere som f.eks. Julemærkehjem, Ældresagen og forskningsinstitutioner.

Vi vil gerne slå flere fluer med et slag, så vi kan imødekomme behov fra folk uden for øen i kombination med at vores egne gamle kan få mulighed for at blive på øen – også når de har behov for døgnpleje.

UDVIKLINGS-POTENTIALET

FOKUS PÅ ERHVERV

Status
Størstedelen af Femø er opdyrket, og landbruget vil også være hovederhverv på Femø i fremtiden. Der er otte selvstændige landmænd, de seks er planteavlere, to har kvægbrug, heraf er den ene mælkeproducent.

Der bliver i øjeblikket dyrket byg, hvede og raps til videresalg og majs til foder til køerne på øen. En landmand dyrker desuden roefrø. En enkelt har også bistader.

Landbruget er fuldstændig afhængig af en velfungerende færgedrift som den nuværende. Alle landmænd skal op til forårsarbejdet have transporteret såsæd, gødning og kemikalier. Der skal jævnligt maskiner til reparation med færgen. Efter høst skal der sendes afgrøder af sted. Kvægbrugene skal desuden have tilskudsfoder, og der bliver leveret mælk til Arla hver anden dag. Én landmand pendler til øen, og alle landbrug er afhængige af assistance og arbejdskraft fra Lolland, så som håndværkere, dyrlæge, klovbeskærer, slamsugning og tankbiler.

Flere landmænd har faciliteter til opbevaring af korn, det er en fordel at afgrøderne derved kan leveres uden for høstsæsonen, som oftest falder sammen med Jazzen.

Udover de veletablerede landbrug har flere startet småproduktion af vin, både økologisk og konventionelt. Det velegnede klima giver gode vine. Et enkelt mindre fritidslandbrug er omlagt til økologisk drift.

Udover landbrug er der i dag følgende erhverv på øen: Købmand, smed, tele-buskørsel, hjemmehjælpere, læge, graver, vejmand, havnefoged og ansatte ved kro- og cafévirksomhed. Nogle erhverv, som tidligere havde hjemme på Femø, varetages nu fra Lolland, det gælder f.eks. præst, post og håndværkere.

Der er mere end 10 pendlere, flest fra Femø, men også enkelte til Femø. Akuthjælpere samarbejder med lægen under ledelse af Region Sjælland. De frivillige brandfolk er under ledelse af Lolland-Falster Brandvæsen.

Ressourcer
Femø har masser af frugtbar jord og et mildt klima, som egner sig til mange former for afgrøder. Landbruget på Femø repræsenterer et stabilt erhverv, som er opbygget og udviklet gennem mange år. De store forandringer som landbrugserhvervet på nationalt plan har været ude for, har også sat sit præg på Femø.

For iværksættere som ønsker at etablere sig på Femø, er der huse og potentielle erhvervsejendomme til rådighed. Der kan være mulighed for at opbygge produktionsfællesskaber. I det små har der været tiltag med fælles produktion af bænke og æblemost til salg.

Det kan være en god mulighed at tænke i "patchworkjobs", med det mener vi, at man kan kombinere flere mindre erhvervsbehov i stedet for ét fuldtidsjob. F.eks. varetager smeden også busdrift.
Etablering af fibernet i løbet af 2015 vil forbedre mulighederne for distancearbejde. Det betyder også reel mulighed for at IT- og andre højteknologiske virksomheder kan etablere sig på Femø og styrke muligheden for erhvervsudvikling.
Folk på småøer har gode muligheder for at indgå i netværk og trække på erfaringer fra andre i lignende situationer. Sammenslutningen af danske småøer formidler og koordinerer. Småøerne har også sin egen LAG.

Udviklingspotentiale/ indsatsområder

For at realisere vores vision om at beholde og udvikle Femø som et stærkt øsamfund, vil vi støtte de bestående erhverv i at udnytte muligheder for udvidelse af erhvervslivet

Øens yngre landmænd har forskellige projekter i støbeskeen, deres gennemførelse er afhængige af, at færgedriften ikke forringes. Vores mælkeproducent har planer om at udvide sin besætning af malkekøer med 50-70 køer og derved skabe to nye arbejdspladser – og 2 tilflyttere. En ung kornavler ønsker at udvide - også med andre afgrøder end korn.

Femø kan ved målrettet indsats tiltrække folk i den erhvervsduelige alder, der vil igangsætte og udvikle små nichevirksomheder. Vi tænker f.eks. på håndværkere, folk med fjernarbejdspladser, kunstnere og andre kreative folk. Én mulighed er at annoncere; når vi har søgt efter købmand, er der altid kommet mange ansøgere. Vi overvejer at udarbejde en brochure med realistiske ønskeprojekter. Vi vil meget gerne have fat i en gartner, som kan producere frugt og grøntsager til afsætning bl.a. hos Havnehøkeren.

Det vil være ønskeligt med omlægning af noget landbrug til økologisk drift. Et andet ønske er flere dyr i landskabet, f.eks. får og geder, både for at få mere liv i landskabet, men også for at variere det gastronomiske udvalg og skabe flere arbejdspladser. Et tredje ønske kunne være skovrejsning på et passende areal.

Vi har et gennemført pilotprojekt angående osteproduktion i det gamle mejeri af mælk produceret på øen. Der vil måske på et tidspunkt være basis for, at de involverede parter arbejder videre med ideen i praksis.

Inden for sundheds- og omsorgsområdet ser vi store muligheder for at opfylde flere forskellige gruppers behov på samme tid. Vi vil udvikle et koncept for et alsidigt livsstilscenter. Vores mål er at gøre det muligt at blive boende på Femø, så længe man selv ønsker det. Derfor er etablering af mulighed for døgnpleje nødvendig. Flere beboere har også behov for genoptræningsfaciliteter.

Frem for at flytte ældre folk væk fra Femø, vil vi gøre det attraktivt for ældre udefra at komme til Femø for kortere eller længere ophold. Samtidig vil Femøs værdier og skønne natur være guld værd for stressramte og folk med andre livsstilssygdomme. Vi forestiller os, at man både skal kunne bo i tilknytning til livsstilscentret, men at man også kan bo i f.eks. et selvstændigt oldekolle og benytte fælles faciliteter. Vi vil opbygge livsstilscenteret etapevis. Hele konceptet skal udvikles i samarbejde med kommune, region, forskningsinstitutioner og interesseorganisationer.

Ligeledes vil vi gerne undersøge muligheden af at indgå i et samarbejde med Julemærkehjem for at tilbyde børn i denne målgruppe kortere eller længerevarende ophold på Femø.

Den nedlagte skole kunne muligvis – i ombygget og renoveret stand - anvendes til en institution af en slags. En anden mulighed kunne være nybyggeri.

Turisme

Status
Femø er stærk på kystturisme, naturturisme, festivalturisme og kunst- og kulturturisme.

Femø danner rammen om to tilbagevendende, veletablerede og anerkendte festivaler, nemlig verdens ældste kvindefestival – Femø Kvindelejr, og Femø Jazzfestival. Mange kender til Femø på grund af disse to festivaller, som begge startede omkring 1970. Kvindelejren har temauger sommeren igennem med op til over 100 deltagere per uge. Jazzfestivalen sætter i ca. 14 dage øen – og færgekapaciteten – på den anden ende.

Femø har den mest velbesøgte lystbådehavn i Lolland Kommune og har Friluftsrådets blå flag, der er en international miljømærkeordning. Øen har velbesøgte badestrande og gode muligheder for kystfiskeri og sejlads. Cykelturismen og vandreturismen har gode kår på Femø. Øens gamle stier er blevet genetableret til et udbygget stisystem, der er godkendt som Hjertestier. Antallet af endags- og flerdagesturister, som gerne benytter cykler, stiger heldigvis. De nye cykler indkøbt i 2014 har været en kæmpesucces. De ugentlige guidede ture af høj kvalitet sommeren igennem er populære og har mange deltagere.

Pleje af naturen har høj prioritet til gavn og glæde for alle. Lokale initiativer som åbne haver og boder i vejkanten er med til at styrke turismen. Femø er rig på kunst, der kan opleves på forskellige måder f.eks. de populære kunstbænke dekoreret af folk og kunstnere med tilknytning til øen. Bænkene er kommet til at virke som en slags turistrute "Find alle bænkene". I kunstbrochuren er der en oversigt over alle øens kunstværker. Et par gamle gårde er indrettet med galleri.

Et andet tilbud er Femø Klassisk, hvor alle i løbet af sommeren gratis kan opleve klassiske koncerter af høj standard. Dette benytter både fastboende og turister sig af, så kirken ofte er fuld til sidste plads.

En tilbagevendende årlig succes er Turismens dag med gratis færgetur, hvor vi byder på smagsprøver af alt det særlige, som Femø kan.

Ressourcer
Femøs beliggenhed midt i havet giver gode muligheder for at udvikle sejlerturismen til et maritimt paradis. Femøs fantastiske natur byder på mangeartede rekreative oplevelser og aktiviteter. Her er ren luft, god plads, et overraskende kuperet terræn, sandstrande og stjernehimmel.

Naturen er et stærkt kort i sig selv, men kræver også pasning. Det er muligt at øge vores konkrete indsats med strandrens-ning, styning af pile, oprensning af moser, vedligeholdelse af stier m.v. Adgangsmuligheder til vores strande kan optimeres med vendepladser og tydeligere skiltning.

Havnen er det første, fælles mødested for de allerfleste. Det er vigtigt, at hele havneområdet tager sig godt ud, har gode faciliteter og tager indbydende imod de forskellige typer af turister. Sejlerturister har intens intern kommunikation. Hvordan en havn omtales, har – sammen med vejret – stor betydning for antal gæstesejlere.

Det har positiv betydning for turismen, at vi på Femø har velrenommerede, stabile og varierede spise- og overnatningsmuligheder til at dække de forskellige turisttypers behov, f.eks. naturcamping, bed & breakfast, kro og kursuscenter og sommerhuse til udlejning. En del sommerhuse, bliver lejet ud til gengangere år efter år.

Det er afgørende for Femøs mulighed for yderligere forøgelse af turismen, at vores velfungerende færge kan dække det voksende behov for transport af turister til øen.

Femø Kro - og Kursuscenter har mange besøgende gæster og kursister, både hverdage og weekender, i den forløbne sæson har der været ca. 5000 overnatninger. Kroen er også samlingssted for mange arrangementer for folk med tilknytning til øen året igennem. Femø Kro har egen landingsbane for små privatfly. Luftvejen til Femø tiltrækker ekstra gæster til øen.

Den åbenhed, hjælpsomhed og virkelyst, som folk på Femø udviser, omtales ofte af turister som et stort plus. Der er mange markveje med fri adgang til stranden. Af lokale initiativer som turister benytter sig af, kan nævnes landbrug med køer, Femø Museum, Femøbænkene og Åbne haver – også med loppemarked.

Der er et betydningsfuldt samarbejde mellem øens forskellige turistaktører. Hvert år produceres T-shirts og krus med Femømotiver. Femø Æblemost smager godt og sælger godt. Femø Beboerforening/Turboudvalget sørger for postkort, turistbrochurer mm. Femøs hjemmeside holdes opdateret med nyttige oplysninger om øen og de mange aktivitetstilbud. Mange gæster på øen nyder at deltage i de arrangementer, som samler både fastboende og fritidsfolk.

Udviklingspotentiale/ indsatsområder

For at realisere vores vision om at bibeholde og udvikle Femø som et stærkt øsamfund med potentiale til at videreudvikle eksisterende og nye turistattraktioner, vil vi skærpe indsatsen for at øge antallet af turister maksimalt. Vi vil satse på en fredelig kyst- og naturturisme med fokus på det maritime, festivalturismen, kunst- og kulturturisme og det internationale område. Vi vil arbejde på at udvide turistsæsonen med arrangementer og attraktioner udenfor sommersæsonen.

Turismen på Femø er allerede nu et hovederhverv, og dets betydning vil i fremtiden vokse. Et øget samarbejde med Lolland Kommune generelt om at udvikle turismen på Femø vil være til gavn for alle parter. Vi kan sammen med de øvrige "Lollandsøer" i Smålandshavet udvikle os til et enestående turistområde.

Udvidelse af havn og sejlerfaciliteter er vores helt oplagte mulighed for at udvide turismeomsætning og beskæftigelse.
Der er en plan under udarbejdelse for istandsættelse og udvidelse af havnens faciliteter. Der skal skabes mere plads og bedre forhold til de forskellige typer sejlere. Der er såvel behov for flere gæstepladser til lystsejlere som for fastliggerpladser til de hjemmehørende både. Der skal også medtænkes plads til store både. Vi vil forbedre forholdene for kajakfolket med flydebro og faciliteter med shelters og bålplads. Ligeledes skal der laves et slæbested til små joller, og der skal findes plads på land til jollerne, i stedet for at de skal optage en havneplads. En legeplads til børn har været på tegnebrættet i flere år. Hvis vi forlænger den eksisterende læmole og bygger en ny mole på bagsiden af svajebassinet, vil både de nye pladser og havnen generelt blive mere rolig. Det er noget, sejlerfolket elsker, så en roligere havn vil give flere besøg.

Små forandringer kan vi klare selv, mens det store havneprojekt kræver kommunens – og evt. andres - støtte.

Af andre maritime ideer kan nævnes Maritim idrætsefterskole, samarbejde med søspejdere og søsport - ud for Femø er der gode muligheder for dykning – og forsøg med "grønne" både – f.eks. drevet af strøm fra solenergi.

Den gamle Frugtcentral på havnen kan ændres fra "øjenbæ" til et kæmpeaktiv for Femø, hvis der kan skaffes tilstrækkelig økonomi til at renovere den historisk værdifulde bygning. Der er udarbejdet et foreløbigt projektforslag i samarbejde mellem Femø-ildsjæle og den private ejer af Frugtcentralen, som arbejder med solenergi. Med de mange solskinstimer vi har på Femø, er anvendelse af solenergi oplagt til opvarmning og elforbrug i bygningen. Derudover indgår planer om arbejdende værksteder, forskning/forsøg/let produktion af solenergi, kombination af arbejds-plads og refugium for kunstnere, udstillingsarealer for kunst og for grøn energi, observatorium, musikscene, Internationalt kvindecenter m.v.

Der er behov for flere og alsidige overnatningsmuligheder for turister. Der er shelters på vej. Femø Jazzfestival og Beboerforening søger i fællesskab om oprettelse af en campingplads på det areal, som i forvejen benyttes i forbindelse med Jazzen. Interessen for Femø kan styrkes gennem særlige arrangementer og muligheder for oplevelser og aktiviteter på øen. Ved at tage udgangspunkt i allerede eksisterende interesser og aktiviteter kan mange aktiviteter sættes i værk uden stort besvær.
Ud over indsatsen på det danske marked vil vi prøve at sætte særskilt ind med målrettede kampagner – f.eks. i Berlin. Vi tror, at mange fra en storby kan tiltrækkes af det, de ikke har, men som vi har på Femø: natur - ro – afstresning – fællesskab – tryghed - sikkerhed.

Den kommende Femernforbindelse vil yderligere forbedre mulighederne for at tiltrække tyske og andre udenlandske turister. Vi forestiller os muligheden for sammenhængende turistoplevelser: Tog fra Femern til Holeby, veje og cykelstier til Kragenæs med efterfølgende ø-hop til småøerne.

Vi vil gerne have ophævet begrænsningen i andre EU-borgeres mulighed for at købe sommerhus her. Vi er helt opmærksomme på, at dette er et politisk, varmt emne, som skal behandles derefter.

Aktivitetskalender for Femø 2015

01 januar

Ti	6	Porcelænsmaling
On	7	Pensionistforening
To	8	FIF gymnastik
Ti	13	Porcelænsmaling
On	14	Pensionistforening
On	14	Lokalhistorisk arkiv
To	15	FIF · Gymnastik
Ti	20	Porcelænsmaling
On	21	Pensionistforening
To	22	FIF · Gymnastik
To	22	Litteraturkreds
Sø	25	Gudstjeneste i Femø kirke
Ti	27	Porcelænsmaling
On	28	Pensionistforening
To	29	FIF · Gymnastik
To	29	Kaffe og kage · Kultur
Lø	31	Femø Jagtforening · Rævejagt

02 februar

Ti	3	Porcelænsmaling
On	4	Pensionistforening
To	5	FIF gymnastik
Sø	8	Gudstjeneste i kirken
Ti	10	Porcelænsmaling
On	11	Pensionistforening
On	11	Lokalhistorisk arkiv
To	12	FIF · Gymnastik
Lø	14	FIF · Gen.fors · Femø kro
Lø	14	FIF · Fastelavn, Femø kro
Ti	17	Porcelænsmaling
On	18	Pensionistforening
To	19	FIF · Gymnastik
To	19	Litteraturkreds
Lø	21	Femø Jagtforening· Gen. fors.
Ti	24	Porcelænsmaling
On	25	Pensionistforening
To	26	Kaffe og kage · Kultur
To	26	FIF · Gymnastik
Lø	28	Femø Jagtforening · Rævejagt.

03 marts

Ti	3	Porcelænsmaling
On	4	Pensionistforening
To	5	FIF · Gymnastik
Sø	8	Gudstjeneste i Femø kirke
On	11	Pensionistforening
On	11	Lokalhistorisk arkiv
Ti	10	Porcelænsmaling
To	12	FIF · Gymnastik
Ti	17	Porcelænsmaling
On	18	Pensionistforening
To	19	FIF · Gymnastik
To	19	Litteraturkreds
Ti	24	Porcelænsmaling
On	25	Pensionistforening
To	26	FIF · Gymnastik
To	26	Kaffe og kage · Kultur
Lø	28	Femø Beboerforening · Gen. fors.
Ti	31	Porcelænsmaling.

04 april

On	1	Pensionistforening
To	2	Sildebord · Femø kro
Ti	7	Porcelænsmaling
On	8	Pensionistforening
Ti	14	Porcelænsmaling
On	15	Pensionistforening
To	16	Litteraturkreds
Ti	21	Porcelænsmaling
On	22	Pensionistforening.
Lø	25	Femø Vandværk · Gen. fors.
Ti	28	Porcelænsmaling.
On	29	Pensionistforening.

05 maj

Ti	5	Porcelænsmaling
On	6	Pensionistforening
To	7	Litteraturkreds
Lø	9	FIF · Hornfisk-mesterskab.
On	13	5 års jubilæum hos Havnehøkeren.
Lø	23	Broopsætning · LI.Strandgård Grundejerforening

06 juni

Lø	6	Blå flag ved stranden
To	18	Ankomst til Kvindelejren
Sø	21	Forlejr til Kvindelejren · uge 26
Ti	23	Sct. Hans aften · Fællesspisning og bål
On	24	Femø Klassisk · Koncert i Femø kirke
Sø	28	Sportsuge i Kvindelejren, uge 27.

07 juli

On	1	Grøn travetur på Femø
To	2	Spilopperne · Havnehøkerens terrasse
To	2	FIF · Fodboldkamp · Kvindelejr vs. Femø
Lø	4	Turismens dag på Femø
Sø	5	Børneuge i Kvindelejren · uge 28
On	8	Grøn travetur på Femø
On	8	Femø Klassisk · Koncert i Femø kirke
Sø	12	Familieuge i kvindelejren · uge 29
On	15	Grøn cykeltur på Femø
On	15	Yoga kursus
To	16	Yoga kursus
Fr	17	Yoga kursus
Sø	19	Body & Soul i Kvindelejren · uge 30
On	22	Femø Klassisk · Koncert i Femø kirke
On	22	Grøn cykeltur på Femø
On	22	FIF · Femø Havn· Individuel mini-triatlon.
Sø	26	FIF · Femø Havn· Familie-stafet · mini-triatlon
Sø	26	Kre-alternativ i Kvindelejren · uge 31
Ti	28	Femø Jazz festival
On	29	Femø Jazz festival
To	30	Femø Jazz festival
Fr	31	Femø Jazz festival

08 august

Lø	1	Madsens Vænge· Madsens mindekoncert
Lø	1	Femø Jazz festival
Sø	2	Femø Jazz festival
Sø	2	International uge i kvindelejren · uge 32
On	5	Femø Klassisk · Koncert i Femø kirke
Sø	9	Efterlejr i kvindelejren · uge 33.

09 september

Ti	1	Porcelænsmaling
On	2	Pensionistforening
To	3	Litteraturkreds
Ti	8	Porcelænsmaling
On	9	Pensionistforening
Ti	15	Porcelænsmaling
On	16	Pensionistforening
Ti	22	Porcelænsmaling
On	23	Pensionistforening
To	24	Kaffe og kage · Kultur
Ti	29	Porcelænsmaling
On	30	Pensionistforening

10 oktober

To	1	Litteraturkreds
To	1	FIF · Gymnastik
Sø	4	Røde kors indsamling
Ti	6	Porcelænsmaling
On	7	Pensionistforening
To	8	FIF · Gymnastik
Ti	13	Porcelænsmaling
On	14	Pensionistforening
To	15	FIF · Gymnastik
Fr	16	Store græskar-konkurrence · Havnehøkeren
Lø	17	FIF · Femø Fiskerimesterskab
Lø	17	Bro-optagning · LI. Strandgård Grundejerforening
Lø	17	Gen. fors. · LI. Strandgård Grundejerforening
Tir	20	Porcelænsmaling
On	21	Pensionistforening
To	22	FIF · Gymnastik
To	22	Litteraturkreds
Ti	27	Porcelænsmaling
On	28	Pensionistforening
To	29	FIF · Gymnastik
To	29	Kaffe og kage · Kultur

11 november

Ti	3	Porcelænsmaling
On	4	Pensionistforening
To	5	FIF · Gymnastik
Lø	7	Femø Jagtforening · Vildtspil
Ti	10	Porcelænsmaling
On	11	Pensionistforening
To	12	FIF · Gymnastik
Ti	17	Porcelænsmaling
On	18	Pensionistforening
To	19	Litteraturkreds
To	19	FIF · Gymnastik
Ti	24	Porcelænsmaling
On	25	Pensionistforening
To	26	FIF · Gymnastik
To	26	Kaffe og kage · Kultur
Lø	28	Femø Beboerforening · Julemiddag

12 december

Ti	1	Porcelænsmaling
On	2	Pensionistforening
To	3	FIF · Gymnastik
Ti	8	Porcelænsmaling
On	9	Pensionistforening
To	10	FIF · Gymnastik
Ti	15	Porcelænsmaling
On	16	Pensionistforening
To	17	Litteraturkreds
To	17	FIF · Gymnastik
To	24	Gudstjeneste i Femø kirke
Lø	26	Børnenes juletræ på Femø Kro.

